

ние, да се очисти от столицата, още повече като се има предвид подготовката на империалистите за тази пролет да предизвикат в нашата страна бунтове и безредици. Вярно и безспорно е, че враговете отвън и отвътре не могат в нашата страна нищо да направят, но защо да не се възползваме от тия техни намерения и закани, за да изгоним от София малко сволоч и т.н. С поздрав Мирчо.“

3.1. Свидетелство на министър-председателя Никола Мушанов¹⁴⁸

Никола Мушанов е адвокат, един от лидерите на Демократическата партия. В периода 1931–1934 г. е министър-председател на три правителства. Участва в кампанията за спасяването на българските евреи и е министър без портфейл в правителството на Константин Муравиев от 2 до 9 септември 1944 г. След преврата е арестуван и осъден от „народния съд“ на една година затвор. След излизането от затвора през 1947 г. е изселен във Велико Търново, където е приет в дома на Дончо Смилов.

„На 3 юли 1949 г. вечерта, връщайки се в къщи към осем часа, намерих милиционер, който ме покани да отида до участъка да се разясни въпросът по неразписването ми в 6 часа следобед. Казах, че съм се разписал. Искях да донесат книгата, за да докажа, че съм се разписал, но доде друг милиционер, който ми каза, че трябва въпросът да се уясни в участъка. Вън дъжд из ведро. Отивам. С влизането си в участъка, I етаж, съобшиха ми, че съм арестуван. Защо, за какво – не ми се каза. С едно такси ме отведоха в Държавна сигурност. Там намерих доста граждани, между които и демократите Иван Пелтеков, Буковски и др. Оставиха ме да преспя в коридора. На другия ден вечерта по етапен ред ни закараха на гара Трапезица. За къде? Никой не знае. Стигнахме в Горна Оряховица. Закараха ни в етапното комендантство. Вече бяхме над сто души – имаше и от Южна България. Настаниха ни в малки стаи. Много горещо. Оттам ни натовариха в трикласни вагони за Русе. В Русе пак в етапното комендантство, което се помещава в IV-етажното здание на Иван Стоилов. Изкачиха ни на мансарда. Аз се спъвах на всеки етаж, додето се кача, при хоканията на милиционера, че съм се преструвал. Престояхме там над 150 души. На сутринта ни натовариха на параход „Георги Кирков“ за Тутракан. Стигнахме в Тутракан, дето с камиони ни отпавиха за Ножарево.

¹⁴⁸ Тъжните спомени на Никола Мушанов – Откъс от спомените на един български политик след 9 септември. Моята българска история, 9 септември 2017. Източник: myhistory.bg.

В Ножарево стигнахме вечерта. Поставиха ни в едно помещение като за кинематограф. След един ден престой разпределиха ни по обекти. Аз попаднах с другари в Заград. Поместиха ни в една плевня, над яхър, в който имаше 15–20 говеда и толкова коча. Спахме на дъските. Бяхме над 120 души. Само вратите, входните, даваха осветление. Там престоях десетина дни. Групата, в която се числях, бе от около 20 души младежи, интеллигентни и добри младежи. Там отредиха работа да жънат. И аз ходих с тях два дни на близо един километър. Не жънех, но подавах ръкойки. Не можех да ходя. Дадоха ми служба помагач на готвача. След десетина дни намериха навярно, че съм на лека работа, преместиха ме в свиневъдното отделение. Там службата ми бе да бъда дневален и надзиравам десеттях майки на 81 свинчета, от един ден до един месец, да не би да смачкат някое. С пасенето на свине – 240, с прочистването на кочините и храненето на свинете се занимаваха моят началник Дими Димитров, адвокат от Павликени, и Мутев, студент от Севлиево, и доведеният свещеник Стефан от Св. Врач. Мене ме освободиха от тия дела...

Защо бях изпратен на лагер, не зная. Дали това изпитание бе последно – кой знае? Все таки на 78-годишна възраст бях изпратен в трудово общежитие. Много интересно ще бъде описанието на „едномесечното ми странстване“. Сега вече няма що да пиша. Преместих се от 1 септември в нова квартира, неудобна, но по-удобна от Заград. Тъжен край на една петдесетгодишна политическа дейност. Дали ще има още нещо да се пише? 10 октомври 1949 г.“

3.2. Свидетелство на Тодор Бурилков за интернирането на семейството му¹⁴⁹

Докато съм жив няма да забравя деня 28 август 1948 г., в който пристигна милиционер при входа на дома ни, на третия етаж, в кооперацията на улица „Раковски“ № 120. Майка ми прие съобщението за явяване в поделението на ДС, намиращо се в голямата сграда на площада между БНБ и Двореца (понастоящем там е Държавна агенция архиви). Баща ми работеше като заместник-директор на химическите заводи в Костинброд, а сестра ми Роза бе завършила IV гимназиален клас.

¹⁴⁹ Свидетелството е предоставено специално за настоящата книга от инженер-геодист Тодор Бурилков от София, син на Жельо Бурилков и внук на Тодор Димов Бурилков.